

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA PEDAGOGIK TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH

Isayeva O'giloy Shavkatovna

*ISFT Samarqand filiali, ISFT instituti Samarqand filiali
Gumanitar fanlar kafedrası stajyor o'qituvchisi*

Zamonaviy ta'lim tizimi shaxsga yo'naltirilganlik, innovatsionlik va kompetensiyaviy yondashuv tamoyillariga asoslanib rivojlanmoqda. Bugungi kunda ta'lim jarayonida bilim berishdan ko'ra, shaxsning amaliy faoliyatda qo'llay oladigan kompetensiyalarini shakllantirish ustuvor vazifa sifatida qaralmoqda. Shu nuqtayi nazardan, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik tayyorgarligini kompetensiyaviy yondashuv asosida takomillashtirish dolzarb ilmiy-pedagogik muammo hisoblanadi. Chunki boshlang'ich ta'lim bosqichi shaxsning intellektual, ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishida hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lib, aynan shu bosqichda o'qituvchining kasbiy mahorati va pedagogik kompetensiyasi ta'lim sifati va samaradorligini belgilaydi.

Kompetensiyaviy yondashuv pedagogik tayyorgarlik jarayonida nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish, o'qituvchining kasbiy faoliyatga tayyorligini ta'minlash hamda pedagogik muammolarni mustaqil hal qila olish qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Mazkur yondashuvga ko'ra, bo'lajak o'qituvchi faqat bilim egasi emas, balki o'z faoliyatini rejalashtira oladigan, ta'lim jarayonini samarali tashkil etadigan, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga oladigan va innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llay oladigan mutaxassis sifatida shakllanishi zarur.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik tayyorgarligi ko'p komponentli tizim bo'lib, unda kognitiv, amaliy, kommunikativ, reflektiv va innovatsion komponentlar o'zaro uzviy bog'langan holda namoyon bo'ladi. Kognitiv komponent pedagogik bilimlar, metodika va didaktik asoslarni egallashni ifodalasa, amaliy komponent o'qituvchining o'quv jarayonini tashkil etish, o'qitish metodlarini tanlash va qo'llash qobiliyatini aks ettiradi. Kommunikativ komponent o'qituvchining o'quvchilar, ota-onalar va hamkasblar bilan samarali muloqot olib borish ko'nikmalarini o'z ichiga oladi. Reflektiv komponent esa o'z pedagogik faoliyatini tahlil qilish, baholash va takomillashtirish qobiliyatini ifodalaydi. Innovatsion komponent esa zamonaviy pedagogik texnologiyalar, raqamli vositalar va interaktiv metodlardan foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan.

Kompetensiyaviy yondashuv asosida pedagogik tayyorgarlikni takomillashtirishda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim muhim metodologik asos bo'lib

xizmat qiladi. Ushbu yondashuv bo'lajak o'qituvchining individual qobiliyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda pedagogik faoliyatga tayyorlashni nazarda tutadi. Bunda ta'lim jarayoni faqat bilim berishga emas, balki o'qituvchining mustaqil fikrlashi, tanqidiy tahlil qilish qobiliyati va reflektiv tafakkurini rivojlantirishga yo'naltiriladi. Shuningdek, faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv o'qituvchini real pedagogik vaziyatlarda qaror qabul qilishga, o'quv jarayonini moslashuvchan boshqarishga va o'quvchilarning individual rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga tayyorlaydi.

Zamonaviy pedagogik tayyorgarlik jarayonida raqamli ta'lim muhitidan samarali foydalanish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirish va o'quv jarayonini samarali tashkil etish imkonini beradi. Raqamli platformalar, elektron ta'lim resurslari va interaktiv vositalar o'qituvchining metodik savodxonligini oshirish, reflektiv faoliyatini rivojlantirish va pedagogik innovatsiyalarni amaliyotga joriy etishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, raqamli ta'lim muhiti o'qituvchining o'z faoliyatini monitoring qilish, natijalarni baholash va pedagogik faoliyatni takomillashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik tayyorgarligini takomillashtirishda amaliy mashg'ulotlar, pedagogik amaliyot, reflektiv tahlil va muammoli vaziyatlarga asoslangan o'qitish metodlari muhim o'rin tutadi. Ushbu metodlar o'qituvchining nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish, kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va pedagogik muammolarni mustaqil hal qilish qobiliyatini shakllantirishga yordam beradi. Ayniqsa, reflektiv faoliyat o'qituvchining o'z pedagogik faoliyatini ongli tahlil qilish, kuchli va zaif tomonlarini aniqlash hamda kasbiy rivojlanish strategiyasini belgilash imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, kompetensiyaviy yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik tayyorgarligini takomillashtirish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Ushbu jarayon o'qituvchining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish, pedagogik faoliyatga tayyorligini ta'minlash va ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Natijada, bo'lajak o'qituvchi innovatsion fikrleydigan, pedagogik faoliyatini samarali tashkil etadigan va o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydigan yuqori malakali mutaxassis sifatida shakllanadi.

Adabiyotlar ro'yhati

1. Jo'rayev R.X. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. — Toshkent: O'qituvchi, 2019. — 212 b.
2. Begimqulov U.Sh. Raqamli ta'lim muhiti va uni tashkil etish metodikasi. — Toshkent: Fan, 2018. — 198 b.
3. Abduqodirov A.A. Axborot texnologiyalari va pedagogik jarayon. — Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2017. — 240 b.